

Никон Олена Олегівна,
здобувач ступеня вищої освіти
спеціальності 262 «Правоохоронна
діяльність» Львівського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: Мороз Оксана
Богданівна*, доцент кафедри
адміністративного права
та адміністративного процесу
факультету № 3 Львівського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

Постійне вивчення ефективного функціонування кожного нормативно-правового акта полягає у вдосконаленні механізму реалізації та запровадженні нових показників для оцінки ефективності його прогалин. В результаті реформи міліції на поліцію та створення нового правоохоронного органу – Національної поліції, були сформовані підрозділи у сфері ювенальної превенції. Захист законних прав та інтересів дітей є головною метою новоствореного підрозділу, це завдання залишається основним пріоритетом в організації роботи органів поліції. Але відбулося переформатування та перерозподіл головних напрямків роботи підрозділів, оскільки завдання держави – завжди удосконалювати та поглиблювати основні засади законодавства у галузі захисту прав та свобод дітей [1, с. 117].

Етапи формування діяльності підрозділу у сфері ювенальної превенції представляє науковий інтерес і вимагає об'єктивного і всебічного аналізу та перегляду нормативної бази, яка регулює діяльність підрозділів у сфері ювенальної превенції [1, с. 117].

У ст. 3 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейські у своїй діяльності керуються міжнародними договорами України, згода на використання надані Верховною Радою України [5]. У статті 9 Конституції України зазначено, що існуючі міжнародні договори, застосування яких була затверджена Верховною Радою України, є складовим елементом вітчизняного законодавства України [1, с. 117].

Конституція є основою системи та змістом усіх норм та джерел права в нашій державі. Крім того, це основа для подальшого розвитку українського правоохоронного законодавства, на основі її норм та положень приймаються всі інші нормативні акти, що регулюють та забезпечують організацію діяльності української поліції [3].

Виконуючи свої обов'язки, підрозділами поліції з питань ювенальної превенції керує ст. 3 Конституції України, згідно з якою

людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Розглянуті підрозділи Національної поліції у сфері ювенальної превенції виконуючи свої обов'язки щодо напрямів роботи, відповідно до положень ст. 19 Конституції України, зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України, і ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законом. Варто наголосити, ще однією правовою основою діяльності поліцейських є забезпечення рівності конституційних прав і свобод дітей. В Конституції України відповідно до ст. 24 ніхто не може мати привілеїв чи обмежень через расові, кольорові, політичні, релігійні та інші переконання, стать, етнічне та соціальне походження, майновий стан, місце проживання, мову чи інші ознаки [4].

Таким чином, Конституція України є правовою основою діяльності підрозділів Національної поліції у сфері ювенальної превенції, а також є основою для подальшого удосконалення та вивчення змісту та положень законодавства про захист неповнолітніх та ювенального законодавства.

Якщо продовжувати вивчення положень нормативної бази, що забезпечує адміністративно-правове регулювання організації діяльності підрозділів ювенальної превенції, то до основних законів України варто виокремити такі законодавчі акти: Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., закони України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р., «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 р., «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 р., «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 р. та інші.

Іншим важливим законом, який відіграє провідну роль у здійсненні превентивних заходів підрозділами ювенальної превенції є Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 р. Закон визначає правові основи діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей, на які покладається здійснення соціального захисту і профілактики правопорушень серед осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку [6].

Велика частина сфери роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України полягає у забезпеченні запобігання адміністративним та кримінальним правопорушенням серед дітей. Цей алгоритм (процес), що включає одноразові та довгострокові заходи, які містять в собі загальну та індивідуальну профілактику. Не точність і не розуміння викликає те, що здійснення окремих заходів профілактики поліцією в інструкції щодо організації роботи підрозділів у сфері ювенальної превенції, яка включає лише заходи лише з неповнолітніми, які стоять на обліку в поліції. І через те можна стверджувати, це фактично включає право поліцейського здійснювати профілактичні та виховні бесіди з дитиною, вживати інших

профілактичних заходів, якщо його немає на профілактичному обліку. Фактично така необхідність може виникнути, якщо дитина вперше вчинила адміністративне правопорушення (немає причин реєструватися, але бажано відвідати її, щоб з'ясувати умови життя, а також фактори, які можуть негативно вплинути на неї та заохочувати наступну роботу тощо) [8, с. 97].

Для більш детального вивчення аспектів організації підрозділів ЮП варто розділити їх на дві основні групи: внутрішня та зовнішня організація роботи [9, с. 95].

Щодо характеристики першої групи має на меті забезпечити чітке існування та організацію роботи кожного окремого відділу та всіх відділів у цілому як єдину поліцейську систему, а також ефективне використання наявних сил та ресурсів. Початковими елементами внутрішньої організації є визначення місцезнаходження підрозділів ЮП у системі поліцейських органів, їх структура та персонал, а також розуміння завдань, з якими стикається служба. До другої групи включають систему заходів, спрямованих на виконання обов'язків кожної особи (визначених у пункті 1 Інструкції ОРПЮП) підрозділів ЮП, а також організацію взаємодії з іншими певними органами та підрозділами НПУ, органами державної влади та місцевого самоврядування, об'єднані територіальні громади, міжнародні та громадські організації, застосування ефективних, якісних методів роботи з дітьми, які застосовуються в інших державах, які потребують допомоги поліції.

Велика частина роботи щодо зовнішнього виду та напряму діяльності поліції ювенальної превенції полягає у забезпеченні запобігання адміністративним та кримінальним правопорушенням серед дітей. Процес, який містить як одноразові, так і довгострокові заходи, передбачає загальну та індивідуальну профілактику [9, с. 95]. Удосконалення та реформування на цьому етапі ювенальної юстиції, реалізація Меморандуму про взаєморозуміння щодо реалізації ініціативи про співпрацю у сфері захисту дітей показує у діяльності Національної поліції України (НПУ) розробку неформальних стандартів співпраці поліції з дітьми для запобігання правопорушень серед дітей.

З 2016/2017 навчального року в українських школах розпочато впровадження експериментальної моделі співпраці між навчальними закладами та поліцією «Шкільний офіцер поліції». Співробітники поліції зосередять свою роботу на проведенні навчально-профілактичних занять з учнями за програмою «Школа та поліція» [10]. Від такої роботи є можливість особистого спілкування дітей із працівниками поліції, проблем, які стосуються проблемних питань, безпосередньо у шкільному просторі посилює зв'язки між поліцією та школою, такі заходи є важливими для розвитку дитини [11, с. 399–404].

Список використаних джерел

1. Пісоцька К.О. Нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів ювенальної превенції. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 1(30). 2020. С. 117–121.
2. Школа С.М. Правові засади профілактичної роботи Національної поліції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 129–132. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2016/31.pdf.
3. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін.; за ред. В.В. Сокурєнка Харків : ХНУВС, 2017. 432 с.
4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року 254к/96-ВР. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про Національну поліцію: Закон України 2 липня 2015 року № 580-VIII. Редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
6. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січ. 1995 р. № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України 19.12.2017 № 1044. Редакція від 21.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.
8. Іщенко І.В. Проблеми та досягнення в організації роботи підрозділів ювенальної превенції національної поліції України. *Правовий часопис*. 2018. № 3 (64). С. 97–99.
9. Іщенко І.В. Проблеми та досягнення в організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. *Правовий часопис Донбасу*. № 3 (64). 2018. С. 94–99.
10. Методичні рекомендації щодо проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями 1–11 класів за програмою «Школа і поліція» / МОН України, Національна поліція України. Київ, 2016. 197 с.
11. Butković Ana, Valenta Zdravko, Tišma Velimir (2016). Važnost policijskih preventivnih programa za mlade – rezultati istraživanja. *Časopis «Policija i sigurnost»* (Zagreb), godina 25. broj 4, str. 397–408.